



سینما و جنایت و ناپنجاریما

دکتر رضا مظلومان استاد دانشگاه تهران

که فرد در آن زندگی می کند و عواملی که
پیرامون اوست با فشار آورد عوامل برونی
نام دارد .

گرچه مجموعه عوامل درونی که تا
حدود زیادی نقش وراثت در آنها مشهود است

در جرم شناسی اصولا آنچه که بنهاد
ان انسانی وابسته و پیوسته باشد و دیگر-
نیهای بیولوژی یا روانی یا جسمانی را
جود آورد از زمره عوامل درونی شمرده
شود و آنچه که از خارج یعنی محیطی

کتاب مام

شماره ۷۹

صفحه ۵

شخصیت انسان را بشدت زیر فشار قرار میدهد و بسوی انحراف و ناسازگاری میراند ولی بدون شک محیط و عوامل برونی است که از یک انسان سالم ، موجودی ناسازگار و بیمارگونه میآفریند و او را وادار میکنند تا آلوده اعمال ناهنجار گردد. بدیهیست که اگر کسی از نقطه نظر عوامل درونی آمادگی لازم را برای ناسازگاری داشته باشد ، محیط آلوده زودتر او را در غرقاب ناهنجاریها سقوط میدهد و از او انسانی بزهکار و ضداجتماعی میآفریند .

برای شناخت محیط لازم است که به تجزیه و تحلیل مجموعه عوامل موجود و مطالعه تأثیر آنها بر انسان و نقششان بر شخصیت افراد پرداخت تا بمعنای واقعی بتوان برعلیه آنها که بزهآفرین میباشند به پیکاری عمیق و همه جانبه دست زد .

جوامع کنونی در زمان حال بادگرگونیهای بنیادی و گسترده روبروست و تحولات انقلابی شدیدی در همه سطوح آنها بچشم میخورد . بهمین جهت جرمشناسی میکوشد تا جامعه را آنچنان که هست بشناسد و به مسئولان بقبولاند که باید با تحولاتی که رخ میدهد همگامی ایجاد کنند و با پی بردن بعق و مسائل که ممکنست ، در زمان حال یا آینده دشواریها و ناهنجاریهایی بوجود آورند توجه کافی و وافی نمایند تا قبل از آنکه صدمات و گزندهایی با افراد و جامعه وارد سازند ، دراز بین بردن آنها که جامعه و نسلهای آینده را تهدید می کنند اقدامات لازم و سنجیده ای بعمل آورند و بطریقی منطقی و عقلانی به برنامه ریزیهای دقیق پردازند تا از شکل گیری و شیوع و گسترش بزه و اعمال ضداجتماعی گوناگون سمانعت بعمل آید .

یکی از بزرگترین مشکلات امروز جوامع ، شکل گرفتن نسل جوان ناراضی و عصیان زده است که دگرگونیهای صنعتی نه تنها قادر نیست که رضایت خاطرش را فراهم آورد بلکه خود مسبب ناآرامی روح و روان اوست .

متلاشی شدن کانونهای خانوادگی که نتیجه نابود شدن پدیده عاطفی و جایگزین شدن امیال مادی و اقتصادی است به نسل عاصی جوان ، سرگردانی بیشتری میدهد و او را هر لحظه ناآرامتر و شوش تر از قبل میسازد . پدیده تضاد بین نسلها که نتیجه مستقیم توسعه روزافزون شهرها و تظاهر شدید پدیده های نو و اندیشه های جدید است هر آن جوانان را از پدر و مادرها دور میکند و آنان را از عشق و محبت و عاطفه محروم میسازد و در نتیجه شکستهای روحی بسیاری را بوجود میآورد که اگر برخی عوامل نامطلوب محیط کمک کنند ، زمینه ارتکاب جرم آنان را بحد کمال فراهم میآورند .

یکی از بزرگترین عوامل مؤثر در ارتکاب ناهنجاریهای جوانان و افراد ناپخته نمیتوانند واقعیات را از غیر واقعیات آنچنان که لازم است تشخیص دهند فیلمها ، سینمایی است . این افراد بواسطه زمینه های مساعد روانی ناخودآگاه ، و بدون تفکر فیلمی که مشاهده میکنند الهام می گیرند و الگوهای خود را از نقشهایی که هنرپیشه ایفا مینمایند کسب و اخذ می کنند .

متأسفانه در گذشته و در برخی از جوامع در زمان حال ، عقاید عمومی و اص دادرسیها بر سبنای محکومیت فردی که دست به جرم زده بود قرار داشت بدون آنکه عدل و دلایل ارتکاب جرم بزهکار معین و مشخص گردد و پیوستگی وقایعی که اصل و سبب

لغزش و سقوط او بوده است درک شود
و مورد توجه قرارگیرد .

سینما یکی از بزرگترین نشانه‌های تمدن
است که از دیرزمان اثرات نیک و بدش
موضوع بحث و گفتگوی محافل مختلف علمی
بوده و نظریات فراوانی در اطرافش ابراز شده
است .

این پدیده که از قدرت فوق‌العاده‌ای
برخوردار است از نقطه نظر جنبه‌های زیان‌آوری
که دارد شدیداً مورد حمله قرار گرفته و میتوان
یکی از عوامل توانای آفریننده اعمال ضد
اجتماعی بشمار آمده است .

بدون شک سینما میتواند مفید و سود-
بخش باشد و درحالی که قادرست سرگرمی
افراد را بصورتی صحیح و سالم شکل دهد ،
در تنویر اذهان و افکار نیز میتواند نقشی بسیار
اساسی ایفا نماید .

در سینما میتوان حقایق را بصورت تصویر
شاهده نمود که این آموزش میتواند بهترین
راهنمای مسئولان دستگاه‌های مختلف جامعه
برای ایجاد تحولات صحیح و عمیق در آن
جامعه باشد و حتی میتوان بجرأت گفت که سینما
از آنچنان قدرتی برخوردار است که بخوبی
میتواند همه چیز را علیه بزه برانگیزد
و در جامعه فکر و اندیشه و روحی را شکل
دهد که در نابودی یا لاقط در کاهش جرائم
در حد کمال مؤثر باشد .

در عین حال نباید فراموش کرد که
اگر موضوع فیلمها با خصوصیات جامعه‌ای که
در آن بنمایش گذاشته میشود مطابقت نکند
یا از مسیر صحیح انحراف حاصل نماید ،
زیانهای جبران ناپذیری به بار می‌آورد و افراد
و جامعه را بسوی سقوط در نااهنجاری رهنمون
میشود .

امروز متأسفانه سینما از هدفهای آموزنده
خود منحرف شده است و در نتیجه مقدمات
سقوط بسیاری از افراد بویژه نوجوانان و
جوانان را فراهم آورده است .

- مبارزه مطبوعات با سینما

بوزا و پتاتل (Bolzat Pihatel) مینویسند که
گرچه ذکر این نکته ممکن است عجیب
و مخالف رأی و نظر دیگران باشد ولی
حقیقتی غیر قابل انکار است که اولین بار
توسط مطبوعات بتنقش شومی که سینما ایفاء
می‌کند ، اشاره شد (۱)

در ۱۰ ژانویه ۱۹۰۹ ، شیکاگو تریبون
Chicago Tribune داغ تباهی و فساد بر چهره
۱۵۰ سینمائی که در شهر وجود داشت زدو آنها
را انحراف آفرین و تباهی انگیز قلمداد کرد .

در سال ۱۹۱۲ مقاله‌ای از تراسون
Teramont در مطبوعات فرانسه درج شد که
سینما را عامل کجروی و فساد اخلاق بشمار

آورد . در همین سال در انگلستان نیز مطبوعات
حملات خود را علیه سینما شروع کردند .
کمی بعد شارل کولار Charles Collard در
مجله حقوق جزا و جرم‌شناسی با اثرات زیان-
بخش سینما بر روی کودکان اشاره کرد و دلایل
خود را بطریق ذیل ارائه داد : ۲

۱ - سینما بکودک فکر و اندیشه جنایت
میدهد .

۲ - سینما با تحریکات و تلقیناتی که
می‌کند قوه را بفعل درمی‌آورد .

۳ - سینما سطح اخلاقی نسلهای جدید
را پائین می‌آورد .

سینما و جرم

سورن Morin با ذکر جمله «سینما مکتب



شکاه علوم انسانی و مطالعات
 رتال علمی

باید لباس پوشید ، حرف زد و رفتارهایی را پیشه نمود و کودکان را پرورش داد و آسوخت. وسیله سینماست که کودکان بخوبی آوازه‌های روز و روشهای جلب نظر دیگران را می‌آموزند و بالاخره برخی اسلوبهای ارتکاب جرم را فرا می‌گیرند .

کودکان در بازیهای خود در قالب فلان و فلان قهرمان می‌روند و بطور روزانه و مانند آنان حرف می‌زنند یا قیافه می‌گیرند و رفتارهایی مشابه را می‌سازند .

بلموسر Blumer و هوزر Hauser در آمریکا نقشی را که سینما در زندگانی جوانان بزه‌کار و روی زندانیان ایفا میکند مورد مطالعه

فساد و جنایت است» بشدت بسینما می‌تازد و آن را هدیه‌ای مساعد بسرای ارتکاب ناهنجاریها بشمار می‌آورد .^۳

ساترلند Suterland معتقد است که اثر سینما از کلیه پدیده‌های دیگر عمیق‌تر و بیشتر است زیرا داستانهایی که در هولیوود بصورت فیلم در می‌آید بیشتر مردم را بقبول آن واسیدارد و در نتیجه از آنچه که نوشته شده است یا در رادیو گفته میشود بیشتر تأثیر می‌بخشد . این داستانها از زندگی برای تماشاگران نوعی فلسفه لحظه‌ای می‌سازد و عقایدی درسورد حق و برتریشان در آنان بوجود می‌آورد و بانان می‌آموزد که چگونه

قرار دادند . این تحقیق که بصورت روش پرسشنامه‌ای انجام شد ، نتایج ذیل را ارائه داد :

۱ - فیلم نقش بسیار بزرگی در پیسدا کردن آرزوها و خواسته‌های سؤال کنندگان دارد .

۲ - ۱۰٪ از بزهکاران و جوانان مجرم مورد سؤال ، اعتراف کرده‌اند که سینما اثر مستقیمی بر اعمالشان داشته است .

Rouvroy وروو روی معتقد است که سینما بعنوان یک پدیده زیان بخش مسئول در حدود ۳۱٪ از جرائم ارتكابی کودکان میباشد و دکتر ژیلبرت روبن Robin نیز در اثر مطالعات عمیقی که در اطراف سینما انجام داده است اینگونه نتیجه گیری می کند که اثرات این پدیده بسیار شوم و منحوس میباشد .

ولی دکتر هالسی Heally بر مبنای بررسیهایی که بعمل آورده است نظریه‌ای خلاف دانشمندان مذکور میدهد و مینویسد که فقط ۱٪ از کودکان مورد مطالعه بصورت مستقیم تحت تأثیر سینما قرار گرفته و مرتکب جرم شده‌اند ^۸ .

عقیده‌شازال Chazal آن است که تعداد بسیاری از کودکان که برای رفتن بسینما علاقه شدیدی از خود نشان میدهند به محیطهای پر از فقر و بدبختی متعلق میباشد . بهمین جهت تصویرهای سینما در واقع وسیله‌ای است که آنان را از دنیای پرازرنجشان خارج سازد . بسختی دیگر این تماشاگران خردسال دردنیای آنچه که در صحنه می گذرد غرقه می گردند و در ماجراها ، تجمل پرستیها ، داستانهای اغراق آمیز و رنگ گرفته فرو می‌شوند . کرسی Cressay و تراشر Tracher نیز در

یکی از حومه‌های شهر نیویورک ، ۱۳۵۶ کودک و ۱۰۵ بزهکار جوان را موردسؤال قرار دادند و به نتایج ذیل رسیدند :

۲۲٪ از بزهکاران و ۱۴٪ از کودکان غیر بزهکار ، هفته‌ای سه مرتبه و بیشتر بسینما میروند .

۶٪ از بزهکاران و ۱۶٪ از کودکان غیر بزهکار ، هفته‌ای یکبار بسینما میروند .

این دو محقق پس از این بررسی مدعی شده‌اند که نقش سینما در ایجاد بزهکاری اساسی نیست و عامل نیرومندی بشمار نمی‌آید . سینما محرک ایجاد حالت قهرمانی در نزد بیننده است که این حالت ممکنست گانگستر بازی را پدید آورد و در نتیجه از این طریق جوانان را بارتکاب جرم وادارد .

گرچه کرسی و تراشر با ذکر مطلب فوق خواسته‌اند عدم تأثیر عمیق سینما را که عده‌ای از دانشمندان بان معتقدند ، بیان کنند ولی خود با زهم معترف شده‌اند که سینما میتواند بصورت گسترده‌ای بر جوانان نفوذ کند .

در انگلستان ، اسکاتلند و سرزمین گال ، در مورد رابطه بین بزهکاری اطفال و سستی اخلاق و رفتن بسینما و مشاهده فیلم ، ۱۳۴۴ متخصص و شخصیت‌های باصلاحیت مورد سؤال قرار گرفتند که پاسخهای آنان بطریق ذیل بود .

۱ - ۶۰۰ نفر معتقد بودند که بین بزهکاری و سینما رابطه وجود دارد و ۶۱۸ نفر جواب منفی دادند .

۲ - ۵۰۰ نفر پاسخ دادند که سینما بر سستی و ضعف اخلاق اثر می‌گذارد و ۷۱۴ نفر رابطه میان آنها را منکر شدند .

بوزا و پیناتل مینویسند که بدون آنکه سعی شود تا اثر سینما در ایجاد گرایشهای



رسیده اند :

در مطالعاتی که انجام گرفته ، بخوبی باثبات رسیده است که سینما یکی از عوامل بسیار مؤثر و با اهمیت ایجادکننده جرم میباشد زیرا تا حدود ۱٪ از مردان و ۲۵٪ از زنان مورد مطالعه را بانحراف واداشته و براه بزهکاری رانده است .

دراثری که سینما بر مردان بخشیده و آنان را بسوی ناهنجاری و جرم رانده است چندین عامل بسیار مهم مشاهده شده که بطور مستقیم بر آنان اثر بخش بوده است .

این عوامل عبارتست از :

- ۱ - مشاهده روشها یا رفتارهای جنائی .
- ۲ - بیداری میل بشروتمند شدن و تجمل پرستی .
- ۳ - تلقین فراگیری روشهای نادرست برای رسیدن باسیال بیدار شده و ارضاء آنها
- ۴ - تقویت افکار گزاف گوئی و لاف زدن

بزهکارانه انکار گردد ، باید کوشید تا از اغراق گوئی و مبالغه نیز سمانعت بعمل آید . محققان آمریکائی با تحقیقات وسیع و بررسیهای دقیقی که در اطراف سینما و اثر آن بر جرم بعمل آورده اند بنتیایح ذیل

- ۵ - ایجاد حالت ماجراجویی و بی نظمی .
 - ۶ - تحریک امیال جنسی .
 - ۷ - وادار کردن جوانان در فروشدن در نقش بزهکار و ایجاد همانندی .
 - ۸ - واداشتن تماشاگران به پیشه نمودن رفتارها یا فراهم آوردن اسکانات و توسل بروشهایی که قادرست آنان را بهدافشان برساند و بالاخره از آنان یک بزهکار بیافریند .
- سینما بهمان نسبت که بر سردان اثر می گذارد بر دختران و زنان نیز تأثیر بخش است بطوریکه حتی تأثیرات مشابه در آنان مشاهده شده است . سینما قادرست که در ایجاد بزهکاری زنان نقشی بسیار اساسی ایفا نماید . این اثوات را میتوان بطریق ذیل خلاصه کرد :

- ۱ - بیدار کردن غریزه جنسی .
- ۲ - تلقین بداشتن یک زندگانی آسان و راحت ، آزاد و ماجراجویانه .
- ۳ - تقویت امیال تجمل پرستانه و ظرافت و دلبری کردن .
- ۴ - تلقین با استفاده از روشهای نادرست برای آسان رسیدن به هدف .
- ۵ - تشریح کردن اعمال مختلف بزهکارانه ای که آنچنان بر زنان و دختران تأثیر بخش است که آنان را بتقلید وامیدارد .
- ۶ - وادار کردن خانه و مدرسه را بهم - چشمی و رقابت در مورد زندگانی دختران جوان .

برخی دانشمندان معتقدند که بدون شک سینما میتواند تأثیرات نیکو نیز داشته باشد و هیچکس نمیتواند منکر این واقعیت باشد حتی همان جنبه های بدی هم که مورد انتقاد قرار دارد، در برخی مواقع بوجود آورنده تحرک و جنبش و وسیله پیشرفت و ترقی

است .
بنابراین میل بتجمل پرستی و توانگر شدن و ثروت اندوختن یا تمایل به لاف زدن و گرافه گوئی یا استقبال از خطرات بهمان نسبت که میتواند افراد را بدام ارتکاب جرم بیندازد و از آنان بزهکار بیافریند قادرست که افراد را در زمینه های اقتصادی و اجتماعی نیز بفعالیت وادارد .

نهایت هنر نوع فعالیتی که از آن سربزند وابستگی کامل باطرافیان اجتماع و محیطی دارد که باعث رهنمون آنان میشود .

یعنی در واقع اگر کودکانی در مرحله های جرم خیز ساکن باشند بدون شک فیلمهای پلیسی ، باندبازی و جنسی شدیداً بر آنان تأثیرات شوم می بخشد ، در حالی که اگر این فیلمها در مرحله هایی که عوامل جرم زای کمتری در آنها یافت میشود بنمایش درآید تأثیرش بر کودکان بسیار ناچیز می باشد .
(قسمت دوم این مقاله را شماره آینده ملاحظه فرمائید)